

[วิทยุ , ศศิพรรณ หน้า 245-256]

พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร

Behaviors and Utilization of Morning News Program Viewing on Digital Television by the Islamic Elderly in Bangkok Metropolis

วิทยุ หวังเสรี* คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศศิพรรณ บิลมานิชญ์** คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Harit Wangseri. Faculty of Mass Communication, Ramkhamhaeng University.

Sasiphan Bilmanoch. Faculty of Communication, Kasembundit University.

Email : Sasiphan.bil@kbu.ac.th

Received: 1 July 2019 ; Revised: 9 August 2019; Accepted: 14 August 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร (3) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เขตการปกครองที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดในกรุงเทพมหานครจำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลผ่านอุปกรณ์โทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 83.0 มีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าในรูปแบบรับชมแบบสดคิดเป็นร้อยละ 94.0 มีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของ 3 HD (เรื่องเล่าเช้านี้) คิดเป็นร้อยละ 40.0 มีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ใช้เวลาในการรับชมข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเฉลี่ยในแต่ละวันมากกว่า 1 ชั่วโมงคิดเป็นร้อยละ 61.0 มีลักษณะในการรับชมรายการข่าวภาคเช้าแบบตั้งใจเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจคิดเป็นร้อยละ 50.0 และเลือก

*วิทยุ หวังเสรี : นักศึกษาปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**ศศิพรรณ บิลมานิชญ์ (ผศ.ดร.) : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

รับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลเพราะเหตุผลเพื่อติดตามข่าวสารประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 58.0 (2) การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ (3) ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน (4) ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีสถานภาพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสและสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด (5) ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (6) ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

Abstract

In this quantitative research investigation, the researcher studies (1) the demographical characteristics of the Islamic elderly in Bangkok Metropolis (BM) viewing morning news programs on digital television; exposure behaviors and utilization of morning news program viewing on digital television by these elderly; and compares (3) the utilization of viewing morning news programs on digital television and their demographical characteristics.

Utilizing the purposive sampling method, the research and sample populations consisted of 400 Islamic elderly in BM residing in areas having the largest number of Islamic people.

Findings are as follows:

1. Exposure behaviors to the morning news program viewing on digital television was at 83.0 percent; viewing live morning news programs at 94.0 percent; viewing morning news program on digital television on the 3HD channel (Rueang Lao Chao Ni) at 40.0 percent; viewing the morning news programs on digital television every day at 61.0 percent; spending time in viewing the morning news programs on digital television on a daily average of more than an hour at 61.0 percent; the characteristic of viewing the morning news programs with the intention to view only the period in which interesting contents are shown at 50.0 percent; and viewing the morning news programs on digital television for the reason of following up on everyday news at 58.0 percent.

2. In regard to the utilization of the morning news programs on digital television, the following was found:

The utilization of morning news programs on digital television was overall at a high level. When classified by items, all items were found to be at a high level.

3. The Islamic elderly who differed in gender did not exhibit concomitant differences in the utilization of exposures to the morning news programs on digital television.

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

4. The Islamic elderly who differed in status evinced parallel differences in the utilization of exposures to the morning news programs on digital television at the statistically significant level of .05. The elderly who had married status and widow/widower/divorced status displayed utilization of exposure to the morning news programs on digital television at a higher level than those who were single.

5. The Islamic elderly who differed in age displayed corresponding differences in the utilization of exposure to the morning news programs on digital television at the statistically significant level of .05.

6. The Islamic elderly who differed in level of education did not reveal parallel differences in the utilization of exposure to the morning news programs on digital television.

บทนำ

สถานการณ์ประชากรในสังคมโลกปัจจุบันกำลังเป็นที่ได้รับความสนใจ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างประชากรที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสังคมที่เข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) และเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) แล้ว หากพิจารณาจากคำจำกัดความที่ว่าสังคมผู้สูงอายุคือสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 โดยมีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 10.4 และยังคงคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า สังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 14 และคาดว่าจะในปี 2571 ประเทศไทยจะมีผู้อายุเกิน 60 ปีร้อยละ 23.5 (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556)

จากการที่ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนระบบโทรทัศน์เป็นโทรทัศน์ดิจิทัล ซึ่งแต่เดิมประเทศไทยได้ส่งสัญญาณโทรทัศน์แบบภาคพื้นดินในระบบอนาล็อก โดยกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินของไทยแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคที่ 1 ยุคโทรทัศน์ขาว-ดำ (พ.ศ.2490 - 2510) ยุคที่ 2 ยุคโทรทัศน์สี (พ.ศ. 2510 - 2555) และยุคที่ 3 คือ ยุคโทรทัศน์ดิจิทัล และจากคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์ที่มีการส่งสารที่เป็นทั้งภาพและเสียงได้พร้อมกัน ส่งผลทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่นและยังสามารถให้ความบันเทิงของเนื้อหาต่างต่าง ๆ ให้กับผู้ชมได้อย่างมากมายหลากหลายประเภท จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ให้สื่อโทรทัศน์เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนไปสู่โทรทัศน์ดิจิทัลได้ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจากความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านความเป็นอยู่ ความคิด ความเข้าใจต่อสังคมภายนอกและมีโอกาสที่จะเลือกในสิ่งที่ตรงกับความต้องการของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นอย่างมากคือ “รายการข่าว” เนื่องจาก รายการข่าวเป็นรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าว วิเคราะห์ข่าว สัมภาษณ์ หรือการสนทนาปัญหาเหตุการณ์ในปัจจุบัน ข่าวถือเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของทุกคนในสังคมซึ่งในแต่ละวันมีข่าวสารเกิดขึ้นมากมายจากทั่วทุกที่ตามสถานการณ์ความเป็นไปของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวภาคเช้าเป็นรายการที่เสนอเหตุการณ์ของวานนี้ รวมถึงเหตุการณ์ของคืนวานนี้ให้ประชาชนทั่วไปได้รับ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ู้ บางคนที่ไม่สามารถรับชมข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงดึกสามารถรับชมได้จากรายการข่าวภาคเช้า นอกจากนี้รายการข่าวภาคเช้ามีการเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ รายการข่าวภาคเช้าส่วนใหญ่ผู้ดำเนินรายการจะเล่าข่าวมากกว่ารายงานข่าว เน้นความเป็นกันเองกับผู้ชม (นายสุวัฒน์ สงวนงาม, 2557)

ดังนั้นรายการข่าวจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชนในการพัฒนาตนเอง รายการข่าวที่นำเสนอทางโทรทัศน์จึงนับเป็นทางเลือกหนึ่งของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้รับสารว่าจะเปิดรับชมรายการข่าวโทรทัศน์มากน้อยเพียงใดและนำเสนอเนื้อหาที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือไม่ ข่าวบางข่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่เดือดร้อนทำให้ประชาชนได้ทราบว่าเป็นสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่มีปัญหาก่อเกิดขึ้นในจุดใดบ้างเพื่อช่วยกันคิดหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นรวมทั้งกระตุ้นให้รัฐบาลเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (จารุพร เกิดสมบุญ, 2552)

ประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายให้มีโทรทัศน์ดิจิทัลทั้งหมด 48 ช่อง โดยเป็นโทรทัศน์ท้องถิ่นของชุมชน 12 ช่อง โทรทัศน์สาธารณะ 12 ช่อง โทรทัศน์สำหรับภาคธุรกิจ 24 ช่อง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ของการประกอบการกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้มีสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่มีการนำเสนอรายการข่าวภาคเช้ามีทั้งหมด 23 ช่อง ซึ่งรายการข่าวเช้าเหล่านี้จะมีผลต่อการรับรู้ต่อผู้สูงอายุในประเทศซึ่งกำลังเริ่มมีสัดส่วนประชากรสูงขึ้น ในการสำรวจจากทวีปอเมริกา ยุโรป และเอเชียต่างพบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ผู้สูงอายุเปิดรับมากในชีวิตประจำวัน จากมุมมองทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมวิทยาได้อธิบายไว้ว่าจากสภาพร่างกายที่เข้าสู่วัยชราและฐานะทางการเงินมักจะทำให้ผู้สูงอายุเข้าสังคมได้น้อยลง นั่นหมายถึงมีการใช้ชีวิตอยู่กับบ้านมากขึ้นและทำให้มีเวลาดูโทรทัศน์มากขึ้น การที่ต้องตกอยู่ในภาวะเจ็บป่วยหรือเศร้าโศกเสียใจที่เกิดจากบุคคลอันเป็นที่รักได้จากไปก็เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้โทรทัศน์เป็นเหมือนเพื่อนแก้เหงา ผู้สูงอายุยังรู้สึกว่าการดูโทรทัศน์เป็นช่องทางที่ทำให้พวกเขาได้ติดต่อกับโลกภายนอก ได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไป ได้รับทราบข่าวสารความบันเทิงและทำให้ไม่รู้สึกลัวว่าตัวเองถูกทอดทิ้งไว้เพียงลำพัง (Grajczyk, A. & Zollner, O. 1996 และ Reid, K. 1989)

ดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าสื่อโทรทัศน์จึงมีความสำคัญและจำเป็นกับผู้สูงอายุดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ประกอบกับสถานการณ์โลกเกี่ยวกับประชากรผู้สูงอายุ (Population Ageing) ผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนประชากรมากที่สุดเป็นจำนวนประชากรโดยรวม สำหรับประเทศไทยจากผลการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมชมโทรทัศน์ของประชากรไทยในช่วง 20 ปี (2532-2551) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) พบว่า ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการดูโทรทัศน์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ ร้อยละ 62.9 ร้อยละ 73.4 ร้อยละ 81.3 และร้อยละ 84.6 ในปี 2532, 2537, 2546 และ 2551 ตามลำดับ (จารุวรรณ นิธิไพฑูริย์, สันทัด ทองรินทร์ และวิทยากร ท่อแก้ว, 2559) และจากการที่ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์อยู่เป็นประจำและใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปกับการชมโทรทัศน์ ประกอบกับประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนโทรทัศน์จากระบบอนาล็อกมาสู่ระบบดิจิทัลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และจากการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารของผู้สูงอายุดังกล่าว กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงซึ่งเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าพื้นที่อื่น ผู้สูงอายุจึงสามารถรับเทคโนโลยีได้เร็วกว่าพื้นที่อื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ลักษณะประชากร พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้า รวมถึงการใช้ประโยชน์ต่อรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาข้อเสนอแนะ และปรับปรุงรายการข่าวภาคเช้าเพื่อมีส่วนในการพัฒนาผู้สูงอายุไทยต่อไป

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่ต่างกันมีผลต่อการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกัน

ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลไทยของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามและอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 31,579 คน (สำนักคณะกรรมการอิสลาม-ประจำกรุงเทพมหานคร, 2561) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Yamane (1973, p. 886) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเขตการปกครองที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร 8 เขตแรก ได้แก่ เขตหนองจอก เขตสวนหลวง เขตคลองสามวา เขตมีนบุรี เขตประเวศ เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง และเขตบึงกุ่ม แต่ละเขตเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเจาะจงเขตละ 50 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ และการศึกษา

1.2 พฤติกรรมในการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้า

2. ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้า

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร” มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับข่าวและรายการข่าวโทรทัศน์
- ทฤษฎีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร
- แนวคิดและทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งเน้นศึกษา รายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันมนุษย์จำเป็นต้องรับรู้เรื่องราวข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 31,579 คน (สำนักคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร, 2561) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเขตการปกครองที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร 8 เขตแรก เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนเขตการปกครองในกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น 50 เขต ผลการสุ่มแบบเจาะจงเขตที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) เขตหนองจอก (2) เขตสวนหลวง (3) เขตคลองสามวา (4) เขตมีนบุรี (5) เขตประเวศ (6) เขตบางกะปิ (7) เขตสะพานสูง และ (8) เขตบึงกุ่ม แต่ละเขตเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเจาะจง เขตละ 50 คน จากผู้รับชมข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วจำนวน 400 ชุดสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน คือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อเก็บแบบสอบถามคืนแล้ว ก็ตรวจสอบความสมบูรณ์ไว้เพื่อนำมาบันทึกลงในแบบรหัส (coding form) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้มีการลงรหัสข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์หรือการประมวลผลข้อมูล (data processing) ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ที่ใช้ในการแจกแจงความถี่ (frequency) แจกแจงค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) โดยผู้วิจัยแบ่งการทำงานเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล

การวิเคราะห์ด้วยสถิติอ้างอิง (inferential statistics) โดยการใช้การทดสอบค่าที (ttest) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบแบบสองทาง (two-side-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำค่า Sig. ที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานมาตอบ เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาทั้งหมดไปสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลจากการวิจัยต่อไป

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.0 และมีอายุระหว่าง 60-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.8 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 65.8 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.0

2. พฤติกรรมการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลผ่านอุปกรณ์โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 83.0 และมีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าในรูปแบบรับชมแบบสด คิดเป็นร้อยละ 94.0 โดยส่วนใหญ่มีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ช่อง 3 HD (เรื่องเล่าเช้านี้) คิดเป็นร้อยละ 40.0 และมีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาในการรับชมข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน มากกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 61.0 และมีลักษณะในการรับชมรายการข่าวภาคเช้าแบบตั้งใจชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 50.0 โดยเหตุผลในการเลือกรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพื่อติดตามข่าวสารประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 58.0

ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

4.1 ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีสถานภาพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสและสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด

4.3 ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-74 ปี มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 75 ปีขึ้นไป

4.4 ผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

สรุปและอภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าผ่านอุปกรณ์โทรทัศน์ ซึ่งมีการรับชมรายการข่าวภาคเช้าในรูปแบบรับชมแบบสด เป็นข่าวภาคเช้าของสถานี โทรทัศน์ดิจิทัล ช่อง 3 HD (เรื่องเล่าเช้านี้) โดยมีการรับชมทุกวัน อีกทั้งใช้เวลาโดยเฉลี่ยในแต่ละวันมากกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งมีลักษณะในการรับชมรายการข่าวภาคเช้าโดยการตั้งใจชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจและเลือกรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลเพราะเหตุผลเพื่อติดตามข่าวสารประจำวัน แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวของผู้สูงอายุยังคงเคยชินกับการชมผ่านอุปกรณ์โทรทัศน์มากกว่าอุปกรณ์ประเภทอื่นและมีการรับชมในรูปแบบสดมากกว่าย้อนหลังเพราะเป็นเทคโนโลยีที่ใช้งานง่ายที่สุดและอยู่คู่กับผู้สูงอายุมาอย่างยาวนานจึงทำให้ไม่ต้องปรับตัวหรือเรียนรู้ในการใช้งานมากนัก โดยส่วนใหญ่รับชมช่อง 3 ซึ่งเป็นช่องฟรีทีวีของในอดีตก่อนเข้าสู่โทรทัศน์ยุคดิจิทัลซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และมีการรับชมในทุกวัน ๆ ละมากกว่า 1 ชั่วโมง เนื่องจากตามวิถีชีวิตประจำวันของชาวมุสลิม คือ ต้องปฏิบัติกรรมวาจา (กราบไหว้พระเจ้า) ทุกวัน ๆ ละ 5 เวลา เวลาหนึ่งในนั้น คือ เวลาเช้าตู่ (ก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น) จึงทำให้ชาวมุสลิมเมื่อตื่นขึ้นมามะละมาดในยามเช้าแล้วหลังจากนั้นจะมีเวลาว่างเป็นอย่างมากในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงใช้เวลาไปกับการรับชมข่าวในช่วงเวลาเช้าทุกวัน เพื่อติดตามข่าวสารประจำวันในแต่ละวัน เพราะผู้สูงอายุมักใช้เวลาอยู่แต่ที่บ้านจึงทำให้ตนเองอยากทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม และรู้สึกไม่โดดเดี่ยว แต่จะมีการรับชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาของข่าวที่ตนเองสนใจเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชานันท์ รัตนโชติ (2552) ศึกษาเรื่อง ประโยชน์ในการรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางและพบว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ทักษะคิดเดิมของผู้รับสาร คือ บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง และจะเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทักษะคิดของตนเองและมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิตประพันธ์ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวเช้ารายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 มากที่สุด มีความถี่ในการชมบ่อยมาก(4-5 ครั้ง/สัปดาห์) ใช้เวลาในการรับชมรายการ 30 นาที-1 ชั่วโมง โดยรับชมเฉพาะเนื้อหาหรือข่าวที่ชื่นชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม คลีฉายา (2555) ศึกษาเรื่อง ความต้องการข่าวสาร การใช้สื่อ และนิสัยการเปิดรับสื่อของผู้สูงอายุไทย พบว่า ผู้สูงอายุมีนิสัยการเปิดรับสื่อในภาพรวม คือ เปิดรับสื่อเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ บุคคลใกล้ชิด และโทรศัพท์มือถือ ผู้สูงอายุมักจะชมโทรทัศน์มากที่สุด โดยรับชมสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ชมรายการข่าวเป็นประจำ ในช่วงเวลา 17.01-21.00 น. และใช้เวลาในการชม 1-3 ชั่วโมง/ครั้ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภวัฒน์ สงวนงาม (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเลือก

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

รับชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เปิดรับชมรายการข่าวทุกวัน ส่วนใหญ่จะเปิดชมข่าวเป็นอันดับแรกในการชมโทรทัศน์ โดยไม่ตั้งใจชมข่าวจนจบรายการ และเลือกชมเฉพาะข่าวที่สนใจหรือติดตามการชมรายการข่าวเป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ตรงกับความสนใจของตนเอง ความชื่นชอบในการรับชมข่าวจากสถานีโทรทัศน์ พบว่า “ช่วงเช้าของวันจันทร์ถึงศุกร์” รายการข่าวที่เปิดรับชมมากที่สุด คือ รายการเรื่องเล่าเช้านี้ (ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 06.00-09.30 น.) ช่อง 3

2. ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวภาคเช้าในเรื่องเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของปัญหา มากยิ่งขึ้น เป็นลำดับแรก มีระดับการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวเพื่อแสวงหาความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับสอง และมีระดับการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวเพื่อทำให้ตนเองเป็นคนทันสมัย เป็นลำดับสาม โดยผู้สูงอายุที่มีสถานภาพและอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุต้องการทราบข้อเท็จจริงของปัญหา มากยิ่งขึ้น ต้องการแสวงหาความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น เพราะผู้สูงอายุมักใช้เวลาอยู่ที่บ้านมากกว่าสถานที่อื่น มีผลทำให้อยากทราบเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน จึงสนใจในข่าวสารมากยิ่งขึ้น เมื่อมีความสนใจในข่าวสารนั้น ๆ แล้ว ตนเองจึงต้องการทราบข้อเท็จจริงของปัญหาในข่าวสารนั้นมากขึ้นและนำไปแสวงหาความรู้หรือข้อมูลในเรื่องที่ตนเองสนใจเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีความเข้าใจในสภาพและปัญหาของสังคม และต้องการให้ตนเองเป็นคนทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อนำไปสนทนากับบุคคลอื่นได้อย่างน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้สูงอายุที่มีสถานภาพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกัน เนื่องจากสถานภาพเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าของผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด เพราะ ผู้สูงอายุที่มีครอบครัวมักจะรับชมรายการข่าวเพื่อนำมาพูดคุย สนทนา บอกต่อ แนะนำ สั่งสอนหรือตักเตือนกับบุคคลที่เป็นคู่ชีวิต บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องหรือลูกหลานของตนเอง เพื่อให้เกิดความระมัดระวังจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามที่ปรากฏจากข่าวที่ตนเองรับชม เพราะผู้สูงอายุมักมีความรู้สึกรักหรือห่วงใยบุคคลใกล้ชิดเป็นอย่างมาก ซึ่งการที่ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นเป็นที่รักเป็นระยะเวลาานาน ๆ ถือเป็นความสุขอย่างมาก ในบั้นปลายชีวิตของตนเอง และผู้สูงอายุที่มีสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้างมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุ

ที่มีสถานภาพโสด เพราะผู้สูงอายุบางคนได้เกิดการสูญเสียคู่ชีวิตหรือแยกกันอยู่ จึงต้องอยู่กับลูกหลาน ทำให้ขาดคนรู้ใจในการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และลูกหลานบางคนอาจจะต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุหันมาชมรายการข่าวในภาคเช้าเพื่อให้รู้สึกเหมือนมีเพื่อน ไม่เหงา มีกิจกรรมทำ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง คนใกล้ชิดและนำอาจนำเอาประโยชน์ที่ได้มาใช้ในการดูแลตนเอง และผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแตกต่างกัน เนื่องจากผู้สูงอายุที่ช่วงวัยอายุต่างกัน มักสนใจในเนื้อหาข่าวสารต่างกัน จึงมีความต้องการใช้ประโยชน์ไม่เหมือนกัน โดยผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-74 ปี มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลสูงกว่าผู้สูงอายุในช่วงอายุอื่น เพราะ ผู้สูงอายุในช่วงอายุนี้อถือว่าเป็นผู้สูง

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

อายุในระดับที่ค่อนข้างชรามากขึ้น ปัญหาทางด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น มีการเคลื่อนไหวหรือไปไหนมาไหนที่ช้าลง แต่ยังคงมีความจำและสติปัญญาที่ยังดีอยู่ อีกทั้งยังขาดการติดต่อกับบุคคลภายนอกและสังคมมากขึ้น จึงทำให้มีความต้องการรับชมรายการข่าวเพื่อให้ทราบสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น และนำความรู้หรือประโยชน์ที่ได้จากการรับชมรายการข่าวมาปรับใช้ในชีวิตของตนเอง รวมถึงแนะนำสั่งสอนหรือตักเตือนบุคคลใกล้ชิดและเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Murray and Kippax (1979) ได้กล่าวว่า บุคคลจะให้ความสนใจ รับรู้ และจดจำข่าวสารที่จะให้ความพึงพอใจหรือสามารถตอบสนองความต้องการของตน บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเท่าที่เขาคิดว่ามีประโยชน์หรือสนองความพอใจของเขาได้ และความต้องการต่าง ๆ ของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมของแต่ละบุคคล เช่น แรงจูงใจ ค่านิยม เป็นต้น บุคคลจะเลือกใช้สื่อหรือเนื้อหาข่าวสารเพื่อสนองประโยชน์ส่วนตน จากความหลากหลายของความต้องการหรือประโยชน์ของสื่อมวลชนเหล่านี้ โดยความต้องการมี 4 ประการ คือ (1) ความต้องการสร้างเอกลักษณ์ของตน (2) ความต้องการมีการติดต่อทางสังคม (3) ความต้องการสิ่งแปลกใหม่และความบันเทิง และ (4) ความต้องการข้อความจริงและความรู้เกี่ยวกับโลกสอดคล้องกับการศึกษาของ ออร์พินท์ คักดีเยี่ยม (2537) ศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับสารที่มีสภาวะแวดล้อมทางสังคมและสภาวะทางจิตใจแตกต่างกัน ทำให้ผู้รับสารมีความต้องการที่ต่างกันไป ซึ่งความต้องการที่ต่างกันนี้ก่อให้เกิดการคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะตอบสนองความพอใจของตนต่างกัน ส่งผลให้มีลักษณะการใช้สื่อและมีความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อแตกต่างกันและปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อและการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อและจากประเภทของสื่อที่ศึกษาพบว่า โทรทัศน์จะถูกเลือกใช้สูงเป็นอันดับหนึ่ง เพราะกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนสนใจและกลุ่มเป้าหมายมีการเลือกใช้อ้อย่างมีจุดมุ่งหมายและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของสื่อที่มีต่อผู้ใช้ และสอดคล้องกับแนวคิดของพัชนี เหยจรรยา (2538, หน้า 199-200) ได้กล่าวว่า การแสวงหาความพึงพอใจจากสื่อมวลชนในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การแสวงหาความรู้จากรายการข่าว การเปิดรับสื่อเพื่อหลีกเลี่ยงต่อปัญหาในชีวิตประจำวัน ความโดดเดี่ยว ความวิตกกังวล ความเครียด หรือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง เพื่อแสวงหาข้อมูลในการสนทนากับบุคคลอื่นในสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภวัฒน์ สงวนงาม (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่จะเปิดชมข่าวเป็นอันดับแรกในการชมโทรทัศน์ โดยเลือกรับชมเฉพาะข่าวที่สนใจหรือติดตาม เป็นการชมรายการข่าวเป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ตรงกับความสนใจของตนเอง เป็นหัวข้อสนทนาในสังคม และงานวิจัยของ ศศิวัฒน์ รัตนพันธุ์ (2554) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ “เช้าข่าวข้น คนข่าวเช้า” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ทีวีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากการรับชมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการ “เช้าข่าวข้น คนข่าวเช้า” ในด้านการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด การทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมการรับชมรายการ “เช้าข่าวข้น คนข่าวเช้า” ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของรายการข่าว และมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการรับชมในทุกด้าน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

บรรณานุกรม

- จารุพร เกิดสมบุญ. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ภาคเช้าของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [Charuporn Koedsomboon. (2009). Factors Affecting the Exposure Behaviors of Bangkok Metropolis Residents Viewing Morning Television News Programs. Master of Arts, Faculty of Mass Communication, Ramkhamhaeng University.]
- จารุวรรณ นิธิไพบูลย์, สันต ทงกรินทร์ และวิทยาธร ท่อแก้ว. (2559). “การพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อผู้สูงอายุ.” วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(2), pp.21-39. [Jaruan Nitipaboon, Santat Thongrin and Wittayatorn Torkaew (2016) TELEVISION PROGRAMS DEVELOPMENT FOR ELDERLY Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University Royal patronage 10 (2) pp.21-39.]
- จตุวัติ จิตประพันธ์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม. [Chutiwadi Chitpraphan. (2013). Factors Influencing The Exposure of TV Morning News of Bangkok People. Master of Arts, Faculty of Communication, Sripatum University.]
- ชานันต์ รัตนโชติ. (2552). ประโยชน์ในการรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [Chanun Ratanachot (2009) Benefits to Residents of Bangkok Metropolis from Receiving Online Newspaper Information Master of Arts, Faculty of Mass Communication, Ramkhamhaeng University.]
- พนม คลี่ฉายา. (2555). ความต้องการข่าวสาร การใช้สื่อ และนิสัยการเปิดรับสื่อของผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Phanom kheechara (2012) Needs for news, media usage and media exposure habits of Thai elderly. Bangkok : Chulalongkorn University Printing.]
- พัชนี เขยจรรยา. (2538). แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. [Patchanee Cheychanya (1995) Key concepts in communications. Bangkok : Pappim Printing.]
- ศศิวัฒน์ รัตนพันธุ์. (2554). การเปิดรับความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ “เช้าข่าวข้น คนข่าวเช้า” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Sasiwat Rattanaphan. (2011). Exposure Behaviors, Uses and Gratification of Audiences in Bangkok Metropolis toward “Chaw-Kaw-KonKhun-Kaw-Chaw” Program on Channel 9 Modern Nine TV. Master of Arts, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University.]
- สำนักคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. (2561). สรุปข้อมูลสื่อบุคคลปัจจุบันทั้งหมด กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. [Office of the Board of Islamic in Bangkok (2018) Summarizing all current snooping information Bangkok : Office of the Board of Islamic in Bangkok.]

สุภวัฒน์ สงวนงาม. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.

[Supawat Sa-nguan-ngam (2014). *Factors Influential to Viewers' Behavior in Their Viewing of News Program on Television : Bangkok Metropolitan Area*. Master of Business Administration, Nation University.]

อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม. (2537). **การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Orapin Sak-eam. (1994). *Uses and gratification of children's exposure to children television program*. Master of Arts, Faculty of Communication, Chulalongkorn University.]

Murray, J. P., & Kippax, S. (1979). *From the early window to the late night show : International trends in the study of television's impact on children and adults*. New York: Academic Press.

Yamane, T. (1973). *Statistics : An introductory analysis*. New York : Harper and Row.

เว็บไซต์

ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). **การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย**. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2561, จาก http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF [Chompoonuch Prompak (2013) *Access to the elderly society of Thailand*. Retrieved January 12, 2018 from http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF]

Reid, K. (1989). *Lifeline or leisure? :TV's role in the lives of the elderly*. Retrieved January 10, 2018, from <http://www.medialit.org/reading-room/lifeline-or-leisure-tvs-role-lives-elderly>.